

Ministerstwo Sprawiedliwości

Podsekretarz Stanu
Maria Ejchart

BK-VII.0520.37.2024
Warszawa, 23 lutego 2024 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 1172 Poseł na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej Pani Agnieszki Wojciechowskiej van Heukelom z dnia 30 stycznia 2024 r. w sprawie decyzji o osadzeniu w więzieniu dwóch posłów w kontekście liczby skazanych na pobyt w zakładach penitencjarnych uprzejmie przedstawiam, co następuje.

W polskim systemie penitencjarnym nie występuje zjawisko oczekiwania przez skazanych na odbycie kary pozbawienia wolności z powodu braku miejsc w jednostkach penitencjarnych. Według stanu na dzień 2 lutego 2024 r. w polskich zakładach karnych i aresztach śledczych liczba miejsc przeznaczonych dla osób osadzonych wynosiła 84.199, a faktyczna liczba osadzonych – 74.532 osoby. W rezultacie zaludnienie jednostek penitencjarnych wynosiło 88,52%, zaś system penitencjarny pozostawał w gotowości do przyjęcia dodatkowych około 10.000 osób bez ryzyka przekroczenia ogólnej pojemności jednostek.

Należy wyjaśnić, że polskie prawo karne wykonawcze nie posługuje się pojęciem „osoby oczekującej na odbycie kary”, a na administracji zakładu karnego lub aresztu śledczego, poza szczególnymi sytuacjami, ciąży prawny obowiązek przyjęcia każdej osoby skazanej, która została doprowadzona przez Policję albo zgłosiła się w wyznaczonym terminie w celu odbycia kary pozbawienia wolności.

Prawu karnemu wykonawczemu znane jest natomiast pojęcie „orzeczenia oczekującego na wykonanie”, które zostało zdefiniowane jako orzeczenie podlegające wykonaniu, przesłane przez sąd wraz z informacją o poleceniu zatrzymania i doprowadzenia albo terminem stawienia się do aresztu śledczego oraz pozostałymi dokumentami niezbędnymi do przyjęcia (§ 1 pkt 17 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 lipca 2023 r. w sprawie czynności administracyjnych związanych z wykonywaniem tymczasowego aresztowania oraz kar i środków przymusu skutkujących pozbawieniem wolności oraz dokumentowania tych czynności; Dz.U. poz. 1741; dalej: „rozporządzenie w sprawie czynności administracyjnych”).

Procedura kierowania kary pozbawienia wolności (a także innych kar skutkujących pozbawieniem wolności) do wykonania jest szczegółowo uregulowana w obowiązujących przepisach prawa. Zasadniczy, wynikający z tych przepisów, schemat postępowania zmierzającego do wykonania kary przedstawia się następująco:

- 1) każde orzeczenie, które staje się wykonalne z chwilą uprawomocnienia (np. wyrok), kieruje się do wykonania bezzwłocznie, lecz nie później niż 14 dni od daty uprawomocnienia lub od daty zwrotu akt sądowi pierwszej instancji (art. 9 § 1 ustawy dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy, t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 127, dalej: „k.k.w.” oraz § 391 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych, t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 2514);
- 2) właściwy sąd (w przypadku wyroku skazującego – sąd pierwszej instancji), przesyła odpis lub wyciąg orzeczenia ze wzmianką o wykonalności, a w wypadku orzeczenia prawomocnego – z datą jego uprawomocnienia się, dyrektorowi aresztu śledczego jako organowi powołanemu do wykonania orzeczenia (art. 11 § 1 k.k.w.);
- 3) administracja aresztu śledczego rejestruje orzeczenie w rejestrze orzeczeń oczekujących na wykonanie (§ 74 ust. 1 i 2 *rozporządzenia w sprawie czynności administracyjnych*);
- 4) skazanego na karę pozbawienia wolności sąd poleca zatrzymać i doprowadzić do aresztu śledczego (art. 79 § 1 k.k.w.); w uzasadnionym wypadku, na wniosek skazanego, sąd może wezwać skazanego do stawienia się w wyznaczonym terminie w areszcie śledczym, położonym najbliżej miejsca jego stałego pobytu, wraz z dokumentem stwierdzającym tożsamość, jeżeli dotychczasowa postawa i zachowanie skazanego uzasadniają przypuszczenie, że skazany stawi się na wezwanie (art. 79 § 1a k.k.w.);
- 5) w przypadku, o którym mowa w art. 79 § 1 k.k.w., osoba funkcyjna lub osoba przez nią upoważniona w sądzie przesyła jednostce Policji właściwej według ostatniego miejsca pobytu skazanego nakaz zatrzymania i doprowadzenia i wskazuje areszt śledczy położony najbliżej miejsca jego stałego pobytu, do którego doprowadzenie ma nastąpić;
- 6) Policja na podstawie wystawionego nakazu dokonuje zatrzymania i doprowadzenia osoby skazanej do aresztu śledczego wskazanego w nakazie, w celu wykonania kary pozbawienia wolności; w areszcie śledczym realizowana jest procedura przyjęcia skazanego, szczegółowo opisana w Rozdziale 3 (§§ 20-40) *rozporządzenia w sprawie czynności administracyjnych*;
- 7) skazanego przyjętego do aresztu śledczego umieszcza się w celi przejściowej, na okres niezbędny, nie dłużej jednak niż na 14 dni, dla poddania go wstępnym badaniom lekarskim, zabiegom sanitarnym i wstępnym badaniom osobopoznawczym oraz zapoznania z podstawowymi aktami prawnymi dotyczącymi wykonywania kary pozbawienia wolności i porządkiem wewnętrznym aresztu śledczego (art. 79b § 1 k.k.w.).

W kontekście przytoczonych danych na temat funkcjonowania polskiego więziennictwa oraz uregulowań prawnych dotyczących problematyki wykonywania orzeczeń w sprawach karnych postępowanie się sformułowaniami „*czas oczekiwania dla osób skazanych na miejsce w więzieniu*” oraz „*pobyt skazanego na wolności z powodu braku miejsc w zakładzie penitencjarnym*” w sposób nieadekwatny do rzeczywistości sugeruje występowanie w Polsce zjawiska oczekiwania skazanego na miejsce w jednostce penitencjarnej. W realiach polskiego wykonawstwa w sprawach karnych zjawisko „*kolejki*” skazanych do zakładów karnych lub aresztów śledczych nie występuje i każdy skazany, co do którego nie istnieją przeszkody prawne (np. decyzja sądu o wstrzymaniu, zawieszeniu, odroczeniu wykonania kary) ani faktyczne (np. ukrywanie się, poszukiwanie listem gończym), może być bez żadnych ograniczeń organizacyjnych bądź związanych z przygotowaniem infrastruktury więziennej osadzony w celu wykonania kary pozbawienia wolności.

W zakresie pytań o personalia osób, które podejmowały decyzje w interesującej Panią Posel sprawie należy wskazać, że postępowanie wykonawcze w sprawach karnych wszczynane jest z urzędu niezwłocznie po uprawomocnieniu się wyroku (art. 9 § 1 k.k.w.). W postępowaniu dotyczącym wykonania orzeczenia co do zasady właściwy jest sąd, który wydał orzeczenie w pierwszej instancji (art. 3 § 1 k.kw.).

Zgodnie z art. 22a § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – *Prawo o ustroju sądów powszechnych* (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 217, dalej: „u.s.p.”) w sądach rejonowych podział czynności, określający przydział sędziów, asesorów sądowych i referendarzy sądowych do wydziałów sądu, zakres obowiązków sędziów, asesorów sądowych i referendarzy sądowych i sposób ich uczestniczenia w przydziale spraw oraz plan dyżurów oraz zastępstw sędziów, asesorów sądowych i referendarzy sądowych – jest ustalany przez prezesa sądu rejonowego po zasięgnięciu opinii kolegium właściwego sądu okręgowego. Podział czynności jest jawny i dostępny w Biuletynie Informacji Publicznej każdego sądu powszechnego.

Zasady przydziału spraw sędziom jako referentom określone są w art. 47a u.s.p. oraz w §§ 43-76 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. – *Regulamin urzędowania sądów powszechnych*. Taki przydział co do zasady odbywa się losowo, zgodnie z podziałem czynności, przez SLPS (System Losowego Przydziału Spraw), oddzielnie dla każdego repertorium, wykazu lub innego urzędzenia ewidencyjnego. Jeśli w sprawach związanych z wykonaniem orzeczeń podział czynności nie przewiduje stosowania SLPS, przydział spraw może nastąpić: 1) w wydziałach penitencjarnych według kryterium terytorialnego położenia jednostki penitencjarnej (zakładu karnego, aresztu śledczego) po określeniu jednostek penitencjarnych przyporządkowanych poszczególnym sędziom, w sposób zapewniający równy przydział spraw; 2) według rodzaju kary lub środka karnego; 3) referentowi, który wydał wykonywane orzeczenie; 4) referentowi, któremu według odrębnych zasad już została przydzielona sprawa związana z wykonaniem tego samego orzeczenia; 5) referentowi, który wszczął z urzędu postępowanie - we wszczętej przez niego sprawie.

Badanie prawidłowości przydzielania sędziom, asesorom sądowym i referendarzom sądowym spraw w danym sądzie należy do zadań z zakresu wewnętrznego nadzoru administracyjnego, sprawowanego przez prezesa sądu (art. 37b § 1 pkt 3 u.s.p.) i leży poza zakresem zewnętrznego nadzoru administracyjnego nad działalnością sądów powszechnych sprawowanego przez Ministra Sprawiedliwości (art. 37 f § 1 i 2 u.s.p.).

Z wyrazami szacunku

Maria Ejchart
Podsekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/